

U.G. 5th Semester Examination - 2020

SANSKRIT

[HONOURS]

Discipline Specific Elective (DSE)

Course Code : SANH-DSE-T-01

Full Marks : 60

Time : 2½ Hours

*The figures in the right-hand margin indicate marks.**Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.*

1. Answer any **ten** questions in Sanskrit and in Devanāgarī Scripts: 2×10=20

यथाभिलाषं दशानां लघूत्तरीय प्रश्नानामुत्तराणि सुरगिरा नागरीलिप्या च प्रदेयानि :

- भाष्यकारवात्स्यायनानुसारेण अन्वीक्षाशब्दस्यार्थं प्रदर्शय।
- आन्वीक्षिकीशास्त्रस्यापरं नामद्वयं लिख।
- निःश्रेयसाधिगमार्थं न्यायदर्शने कति पदार्थाः स्वीकृताः तेषु पदार्थेषु द्वौ उल्लेख।
- विवादक्षेत्रे तत्त्वनिर्णयार्थं कति पक्षाः विद्यन्ते? के च ते?
- तर्कसंग्रहानुसारं पक्षस्य संज्ञां ज्ञापय।
- विपक्षस्यैकमुदाहरणमुपस्थापय।

- को नामोपाधि? सोपाधिकहेतुः केन नाम्ना परिचीयते?
- को नाम वादः? वादेन सह वितण्डायाः को भेदः?
- किं नाम निग्रहस्थानम्? तस्य भेदः प्रदर्शय।
- अक्षपादाभिमतं सिद्धान्तलक्षणं किम्?
- परार्थानुमानस्य पञ्चानामवयवानां नामानि क्रमतः लिख।
- लिङ्ग कतिविधम्? नामानि लिख।
- महानसम् कस्योदाहरणम्?
- को नाम न्यायाभासः?

2. Answer any **four** of the following: 5×4=20

अधोद्वृतेषु प्रश्नेषु यथेच्छं चत्वारः समोधेया :

- Write a short note on सिद्धान्तः and its varieties according to न्यायसूत्रः।
- Briefly discuss about the structure of the council of debate (परिषद्) and its varieties.
- Write an explanatory notes on the five components of arguments (पञ्चावयवन्यायः) according to तर्कसंग्रहः।
- Explain with context : “व्याप्तिविशिष्टपक्षधर्मताज्ञानं परामर्शः।”
- Explain with context : “लौकिकपरीक्षकाणां यस्मिन्नर्थे बुद्धिसाम्यं स दृष्टान्तः।”

f) Briefly discuss about the dialogue (कथा) and its kinds.

3. Answer any **two** of the following questions. One must be written in Sanskrit language and in Devanāgarī Script: $10 \times 2 = 20$

अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं प्रश्नद्वयमुत्तरत। तयोरेकमवश्यं संस्कृतेन देवनागरीलिप्या च लेख्यम्। :

- a) किं नाम अनुमानम्? अनुमानम् कतिविधम्? सोदाहरणम् अनुमानस्य प्रकारं व्याख्यायताम्। $4+6=10$
- b) “विमृश्य पक्षप्रतिपक्षाभ्यामर्थावधारणं निर्णयः” — भाष्यकारोक्तदिशा सूत्रमिदं व्याख्यायताम्। 10
- c) प्रदीपः सर्वविधानामुपायः सर्वकर्मणाम्।
आश्रयः सर्वधर्माणां विद्योद्देशे प्रकीर्तिता।।
—भाष्यानुसारेण व्याख्यायताम्। 10
- d) को नाम सम्भाषविधिः? अस्य प्रयोजनम् उल्लिख्यताम्। को नाम वादोपायः? $3+4+3=10$